

Podklad pro osobní jednání k problematice zveřejňování judikatury nižších soudů

První zveřejňovaná agenda

Ministerstvo spravedlnosti ČR (dále také „ministerstvo“) při **zavedení zveřejňování judikatury nižších soudů směřuje ke splnění termínu zveřejňování dle Akčního plánu¹**, tedy nejpozději do 31. prosince 2020. Ministerstvo sice v jedné fázi jednání avizovalo svůj plán čekat se zveřejňováním rozhodnutí na zavedení elektronického spisu, přistoupí však v tuto chvíli k řešení formou využití stávajícího systému evidence rozhodnutí a bude současně novelizovat svoji předmětnou instrukci². Proces automatického zveřejňování bude podrobně analyzován až v rámci technického řešení spisu v elektronické podobě.

Závazek Akčního plánu ukládá „zveřejňovat rozhodnutí vrchních, krajských a okresních soudů“, přičemž jako milníková aktivita s ověřitelným výstupem se v něm uvádí „zveřejnění rozsudků v jedné soudní agendě 31. 12. 2020. Dle vyhodnocení ministerstvo považuje za nejlepší postupné rozšiřování agend, ve kterých se rozhodnutí zveřejňují. Pilotní agendou byla určena agenda civilní krajských soudů v řízeních prvního stupně, a to pouze pravomocná rozhodnutí. Ministerstvo bude ještě průběžně analyzovat agendy, které by mohly být zahrnuty do pilotní fáze zveřejňování, bez nadměrného zatížení soudů (např. již zveřejněná rozhodnutí na základě zákona 106/1999 Sb.).³

Dovoluji si uvést, že popsaným postupem podle mého názoru nedojde ke splnění povinnosti dané akčním plánem. JUDr. Jan Kněžínek, Ph.D., tehdejší ministr spravedlnosti a vládní koordinátor boje s korupcí a zároveň agendy OGP, mi na jednání ze dne 30. listopadu 2018 sdělil, že soudní agendou, zmíněnou v akčním plánu, se rozumí **celá civilněprávní agenda s výjimkou opatrovnických věcí**. V současnosti uváděný výběr zprvu zveřejňovaných rozhodnutí je však mnohem užší. Navíc se jedná (podle mého názoru s ohledem na cíle zveřejňování judikatury) o velice specifické agendy. Nad to je důležité, že závazek akčního plánu zní: „zveřejňovat rozhodnutí **vrchních, krajských a okresních soudů**“, nikoli tedy pouze jednoho vyjmenovaného stupně soudu. **Z mého pohledu tak závazek akčního plánu nebude naplněn, pokud budou v daném termínu zveřejněna jen nyní určená rozhodnutí krajských soudů.**

Souhlasím s názorem, že s ohledem na personální a technické zázemí soudů/státní správy soudů může být v praxi jednodušší zavést postupné zveřejňování rozhodnutí (avšak u našich slovenských sousedů lze vidět, že jednorázové zavedení zveřejňování všech soudních rozhodnutí může být v praxi velice rychlé). Pokud se ministerstvo vydá cestou postupného zveřejňování rozhodnutí, považuji za vhodné, aby stanovilo i **harmonogram dalšího vývoje zveřejňování rozhodnutí**, tedy do jakého (nejzazšího data) budou zveřejněna další

¹ Akční plán ČR Partnerství pro otevřené vládnutí na období let 2018 až 2020 (usnesení vlády č. 499 ze dne 31. července 2018).

² Instrukce ministerstva spravedlnosti č. 20/2002-SM ze dne 20. června 2002, kterou se upravuje postup při evidenci a zařazování rozhodnutí okresních, krajských a vrchních soudů do systému elektronické evidence soudní judikatury.

³ Viz vyjádření Mgr. Marie Benešové, ministryně spravedlnosti, ze dne 6. května 2019, č.j. MSP-50/2019-OEJ-ORG/2.

rozhodnutí (konkrétně která agenda) a ke kterému datu budou zveřejňovaná všechna rozhodnutí okresním, krajských a vrchních.

Zákonná úprava, instrukce

Souhlasím s nutností novelizovat instrukci upravující zveřejňování a domnívám se, že je vhodným prostředkem, jak upravit podrobnosti zveřejňování rozhodnutí soudů v téhle přechodné fázi.

Přesto se domnívám, že samotná **povinnost soudů zveřejňovat rozhodnutí by měla být zakotvena přímo v zákoně o soudech a soudcích⁴**. Doporučuji do zákona o soudech a soudcích vložit nejen obecné ustanovení o této povinnosti soudů, ale i stanovit odpovědnou osobu za zajištění zveřejňování, a to předsedu příslušného soudu.

Není sporu, že obecně lze zveřejňování judikatury zařadit do státní správy soudů, a to přes ustanovení řadící poskytování informací podle zvláštního zákona⁵ do státní správy soudu vykonávanou předsedou příslušného soudu (tedy např. § 126 odst. 1 písmeno l⁶). Přesto, aby se povinnosti zveřejňovat rozhodnutí v databázi mohli **domáhat adresáti státní správy**, tedy občané, je nutné přímo uzákonit povinnost soudů zveřejňovat rozhodnutí. Z pohledu zákonů jde v tuto chvíli pouze o dobrovolné zveřejnění informací.⁷

Také pro zajištění **účinné právní vymahatelnosti** této povinnosti **ze strany ministerstva** po státní správě soudů, právní jistoty a stability právní úpravy mám za to, že povinnost zveřejňovat rozhodnutí by měla být přímo stanovena zákonem jako povinnost státní správy soudů, konkrétně předsedů soudů (např. v § 126 odst. 1 tohoto zákona⁸, případně jiným právním předpisem). Jak mi sdělili dřívější ministři spravedlnosti, ministerstvo nemá účinné prostředky, jak vymoci „pouhou“ instrukci. **Pokud povinnost zveřejňovat rozhodnutí bude stanovena zákonem jako povinnost státní správy soudů, bude bezesporu účinně ze strany ministerstva vymahatelná, v nejhorším případě dokonce v kárném řízení předsedy soudu.** Změnil-li se pohled ministerstva na účinnou vymahatelnost instrukce, budu ráda, když mě s novou argumentací ministerstvo seznámí.

Jsem si vědoma, že **reálná vymahatelnost** této povinnosti závisí na personálním a technickém zajištění soudů, které bude potřebné zajistit. Proto navrhuji účinnost zákonné povinnosti zveřejňovat rozhodnutí odložit k 1. lednu 2022. Do té doby by měl být dostatečný časový prostor pro zajištění podmínek pro zveřejňování rozhodnutí.

⁴ Či v jiném zákoně, zákon o soudech a soudcích však považuji za nejvhodnější.

⁵ Zejména zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů.

⁶ Obdobně § 127 odst. 1 pro předsedu okresního soudu.

⁷ V současnosti podle zákona o svobodném přístupu k informacím povinný subjekt může zpřístupnit informace i bez žádosti, a to u vyjmenovaných informací povinně (viz § 5 odst. 1 zákona o svobodném přístupu k informacím), u jiných informací dobrovolně. Povinnost zveřejnit judikaturu není v tuto chvíli dána ani zákonem o svobodném přístupu k informacím, ani jiným zákonem. Judikatura by (z hlediska zákona o svobodném přístupu k informacím či jiných zákonů) byla v databázi zveřejňována pouze dobrovolně.

⁸ Obdobně § 127 odst. 1 pro předsedu okresního soudu.